

Η ΕΠΙΣΗΜΟΣ ΕΠΙΣΚΕΨΙΣ ΤΟΥ ΠΑΠΑ ΡΩΜΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

Ὁ Πάπας Ρώμης Βενέδικτος ὁ ΙΣΤ΄, ἐλθὼν εἰς τὴν Πόλιν, ἐπραγματοποίησεν ἐπίσημον ἐπίσκεψιν πρὸς τὸ Οἰκουμενικόν Πατριαρχεῖον τὴν 29ην καὶ 30ήν Νοεμβρίου 2006. Κατὰ τὴν ἄφιξιν τοῦ Πάπα εἰς τὸν ἀερολιμένα τῆς Πόλεως μεταξύ τῶν ὑποδεχθέντων αὐτόν ἐπισήμων ἦτο καὶ ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης Βαρθολομαῖος, ὁ ὁποῖος καὶ ἐχοροστάτησεν εἰς τὴν πρὸς τιμὴν τοῦ Πάπα τελεσθεῖσαν μετ’ ὀλίγον Δοξολογίαν ἐν τῷ Πατριαρχικῷ Ναῷ τοῦ Ἀγ. Γεωργίου. Κατ’ αὐτὴν ἐγένοντο αἱ ἐπίσημοι προσφωνήσεις μεταξύ τῶν δύο Ἐκκλησιαστικῶν Ἡγετῶν. Ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης προσεφώνησε τὸν Πάπαν ὡς ἑξῆς:

« Ἀγιώτατε, πεφιλημένε Ἀδελφέ ἐν Κυρίῳ,

Σὰς ὑποδεχόμεθα εἰς τὴν ἱεράν καὶ ἱστορικὴν πόλιν ἡμῶν μετ’ αἰσθημάτων εὐλικρινοῦς χαρᾶς καὶ ἱκανοποιήσεως.

Αὕτη εἶναι μία πόλις, ἡ ὁποία ἐγνώρισε θησαυρόν κληρονομίας διὰ τὴν αὔξησιν τῆς Ἐκκλησίας διὰ μέσου τῶν αἰώνων. Ἐδῶ, ὁ Πρωτόκλητος τῶν Ἀποστόλων Ἅγιος Ἀνδρέας ἵδρυσε τὴν τοπικὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Βυζαντίου καὶ ἐγκατέστησε τὸν Ἅγιον Στάχυν ὡς τὸν πρῶτον ἐπίσκοπον αὐτῆς. Ἐδῶ, ὁ Αὐτοκράτωρ καὶ Ἰσαπόστολος Ἅγιος Κωνσταντῖνος ὁ Μέγας ἵδρυσε τὴν Νέαν Ρώμην. Ἐδῶ, αἱ μεγάλοι Σύνοδοι τῆς ἀρχηγόνου Ἐκκλησίας συνῆλθον διὰ νὰ διαμορφώσουν τὸ Σύμβολον τῆς Πίστεως. Ἐδῶ, μάρτυρες καὶ ἄγιοι, ἐπίσκοποι καὶ μοναχοί, θεολόγοι καὶ διδάσκαλοι, ὁμοῦ μέ ἓν « νέφος μαρτύρων », ὡμολόγησαν οἱ Προφῆται ὡς εἶδον, οἱ Ἀπόστολοι ὡς ἐδίδαξαν, ἡ Ἐκκλησία ὡς παρέλαβεν, οἱ Διδάσκαλοι ὡς ἐδογμάτισαν, ἡ Οἰκουμένη ὡς συμπεφώνηκεν, ἡ χάρις ὡς ἔλαμπεν, ἥτοι τὴν δεδεγμένην ἀλήθειαν, τὴν πίστιν τῶν πατέρων. Αὕτη ἡ πίστις τῶν Ὁρθοδόξων. Αὕτη ἡ πίστις τὴν οἰκουμένην ἐστήριξεν.

Οὕτως, ὑποδεχόμεθα ἐγκαρδίως Ὑμᾶς κατὰ τὴν πρώτην ταύτην ἐπίσκεψιν Ὑμῶν εἰς τὴν Πόλιν, ὥς οἱ προκάτοχοι ἡμῶν Οἰκουμενικοί Πατριάρχαι Ἀθηναγόρας καὶ Δημήτριος εἶχον ὑποδεχθῆ τούς προκατόχους Σας Παῦλον ς' καὶ Ἰωάννην Παῦλον Β'. Οἱ σεβάσμιοι ἐκεῖνοι ἐκκλησιαστικοὶ ἄνδρες συνησθάνθησαν τὴν ἀνεκτίμητον ἀξίαν καὶ συγχρόνως τὴν ἐπείγουσαν ἀνάγκην τοιούτων συναντήσεων ἐν τῇ πορείᾳ τῆς συμφιλίωσης μέσφ' ἑνός διαλόγου ἀγάπης καὶ ἀληθείας.

Ὅθεν, εἴμεθα ἀμφοτέρω, ὥς οἱ διάδοχοί των καὶ διάδοχοι τῶν Θρόνων τῆς Ρώμης καὶ τῆς Νέας Ρώμης, ἐξ ἴσου ὑπόλογοι διὰ τὰ βήματα – ἀκριβῶς, βεβαίως, ὥς εἴμεθα ὑπόλογοι καὶ διὰ τὰ σφάλματα – κατὰ τὴν πορείαν καὶ ἐν τῇ προσπάθειᾳ ἡμῶν νὰ ὑπακούσωμεν εἰς τὴν ἐντολήν τοῦ Κυρίου ὅπως οἱ μαθηταὶ Του «ᾧσιν ἔν».

Ἐν τῷ πνεύματι τούτῳ, τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ, ἐπεσκέφθημεν καὶ ἐπανάληψιν τὴν Ρώμην, πρὸ διετίας δέ διὰ νὰ συνοδεύσωμεν τὰ ἱερά λείψανα τῶν Ἀγίων Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου καὶ Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, διατελεσάντων Ἀρχιεπισκόπων τῆς πόλεως ταύτης, τὰ ὅποια γενναιοδῶρως ἐπεστράφησαν εἰς τὴν Πατριαρχικὴν ταύτην Καθέδραν ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου Πάπα. Ἐν τῷ πνεύματι τούτῳ, ὡσαύτως, ἤλθομεν εἰς Ρώμην ὀλίγους μῆνας ἀργότερον διὰ νὰ παραστώμεν εἰς τὴν κηδεῖαν τοῦ Πάπα Ἰωάννου Παύλου.

Εἴμεθα βαθέως εὐγνώμονες εἰς τὸν Θεόν, ὅτι ἡ Ὑμετέρα Ἀγιότης ἀνέλαβε σήμερον παρόμοια βήματα ἐν τῷ αὐτῷ πνεύματι. Προσάγομεν εὐχαριστίας τῷ Θεῷ ἐν δοξολογίᾳ καὶ ἐκφράζομεν ἐπίσης εὐχαριστίας τῇ Ὑμετέρᾳ Ἀγιότητι ἐν ἀδελφικῇ ἀγάπῃ.

Προσφιλέστατε Ἀδελφέ, καλῶς ἤλθετε! «Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου».

«Εἶη τό Ὄνομα Κυρίου εὐλογημένον ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος».

Ὁ Πάπας μετέβη εἰς τὸν Πατριαρχικόν Ναόν καὶ τὴν ἐπομένην, ἑορτὴν τοῦ Ἀπ. Ἀνδρέου, ἱδρυτοῦ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως, διὰ νὰ παραστῇ εἰς τὴν ἐπὶ τούτῳ τελεθεῖσαν Πατριαρχικὴν καὶ Συνοδικὴν Θεῖαν Λειτουργίαν. Ἐν τῷ τέλει αὐτῆς ἀντηλλάγησαν μεταξύ τοῦ Πατριάρχου καὶ τοῦ Πάπα προσφώνησις καὶ ἀντιφώνησις. Ὁ Πατριάρχης, προσφωνῶν τὸν Πάπαν, εἶπε:

«Χάριτι Θεοῦ νυλογήθημεν, Ἀγιώτατε, νὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὴν

χαράν τῆς Βασιλείας διὰ νά «ἴδωμεν τό φῶς τό ἀληθινόν καί λάβωμεν Πνεῦμα ἐπουράνιον». Ἐκάστη τέλεσις τῆς Θείας Λειτουργίας εἶναι μία δυναμική καί ἐμπνευσμένη συλλειτουργία οὐρανοῦ καί ἱστορίας. Ἐκάστη Θεία Λειτουργία εἶναι συνάμα ἀνάμνησις τοῦ παρελθόντος καί προσδοκία τῆς Βασιλείας. Εἵμεθα πεπεισμένοι ὅτι κατὰ τήν διάρκειαν τῆς Θείας ταύτης Λειτουργίας διὰ μίαν εἰσέτι φοράν μετεφέρθημεν πνευματικῶς πρὸς τρεῖς κατευθύνεις: πρὸς τήν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν ὅπου οἱ Ἄγγελοι λειτουργοῦν πρὸς τήν τέλεσιν τῆς Λειτουργίας διὰ μέσου τῶν αἰώνων καί πρὸς τήν προσδοκωμένην Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.

Ἡ καταπληκτική αὕτη σύνδεσις τοῦ οὐρανοῦ μετὰ τῆς ἱστορίας σημαίνει ὅτι ἡ Ὁρθόδοξος Λειτουργία εἶναι τό μυστικόν βίωμα καί ἡ βαθεῖα πεποίθησις ὅτι «ὁ Χριστός ἐν τῷ μέσῳ ἡμῶν καί ἦν καί ἐστὶ καί ἔσται», καθότι ἐν Χριστῷ ὑπάρχει βαθύς σύνδεσμος μεταξὺ παρελθόντος, παρόντος καί μέλλοντος. Κατ' αὐτόν τόν τρόπον, ἡ Λειτουργία εἶναι κάτι περισσότερο ἀπὸ μίαν ἀνάμνησιν λόγων καί πράξεων τοῦ Χριστοῦ. Εἶναι ἡ πραγματοποίησις τῆς παρουσίας Αὐτοῦ τούτου τοῦ Χριστοῦ, ὅστις ὑπεσχέθη νά εἶναι παρὼν ὅπου εἰσὶ δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι ἐν τῷ ὀνόματι Αὐτοῦ.

Ταυτοχρόνως ἀναγνωρίζομεν ὅτι ὁ κανὼν τῆς προσευχῆς εἶναι καί ὁ κανὼν τῆς πίστεως (*lex orandi, lex credendi*), καί ὅτι ἡ διδασκαλία περὶ τοῦ προσώπου τοῦ Χριστοῦ καί περὶ τῆς Ἁγίας Τριάδος ἔχει ἀφήσει ἀνεξίτηλα ἵχνη εἰς τήν Λειτουργίαν, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ ἀκατάληπτον δόγμα, «ἐν μυστηρίῳ ἀποκαλυφθέν ἡμῖν», κατὰ τήν τόσον εὐστοχον ἔκφρασιν τοῦ Μεγάλου Βασιλείου. Διὰ τοῦτο, ἡ Λειτουργία ὑπομινύσκει ἡμῖν τήν ἀνάγκην νά φθάσωμεν εἰς τήν ἐνότητα τόσον τῆς πίστεως ὅσον καί τῆς προσευχῆς. Κλίνομεν, ὅθεν, γόνυ ἐν ταπεινότητι καί μετανοίᾳ ἐνώπιον τοῦ ζῶντος Θεοῦ καί Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ Ὁποίου τό Πανάγιον ὄνομα φέρομεν καί τοῦ Ὁποίου τόν ἄρραφον Χιτῶνα ἐν τούτοις διηρέσαμεν. Ὁμολογοῦμεν ἐν λύπῃ ὅτι δέν δυνάμεθα εἰσέτι νά τελῶμεν τά ἱερά μυστήρια ἠνωμένοι καί προσευχόμεθα διὰ τήν ἡμέραν, καθ' ἣν ἡ μυστηριακή αὕτη ἐνότης θά πραγματοποιηθῇ ἐν τῇ πληρότητι αὐτῆς.

Παρά ταῦτα, Ἁγιώτατε καί ἀγαπητοί ἐν Χριστῷ ἀδελφοί, ἡ λειτουργία αὕτη οὐρανοῦ καί γῆς, αἰωνιότητος καί χρόνου, φέρει ἡμᾶς πλησιέστερον πρὸς ἀλλήλους διὰ τῆς εὐλογίας τῆς παρουσίας σή-

μερον, ὁμοῦ μετά πάντων τῶν ἁγίων, τῶν προκατόχων τῆς ἡμετέρας Μετριότητος ἁγίων Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου καί Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου. Εἶναι εὐλογία δι' ἡμᾶς ὅτι προσκυνοῦμεν τά ἱερά λείψανα τῶν δύο τούτων πνευματικῶν γιγάντων, μετά τήν ἐπίσημον ἐναπόθεσιν αὐτῶν εἰς τόν Πάνσεπτον τοῦτον Ναόν πρό δύο ἐτῶν, ὅταν ταῦτα ἐπεστράφησαν εὐγενῶς ἡμῖν ὑπό τοῦ μακαριστοῦ Πάπα Ἰωάννου Παύλου τοῦ Β'. Ἀκριβῶς, ὅπως τότε κατά τήν Θρονικήν ἡμῶν Ἑορτήν ὑπεδέχθημεν καί ἐτοποθετήσαμεν τά ἱερά αὐτῶν λείψανα εἰς τόν Πατριαρχικόν Θρόνον ψάλλοντες «ἰδού ὁ Θρόνος ὑμῶν, Ἅγιοι», οὕτω καί σήμερον συνήχθημεν ἐν τῇ ζωῇ παρουσία καί αἰωνία μνήμῃ αὐτῶν, τελοῦντες τήν Λειτουργίαν τήν φέρουσιν τό ὄνομα τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου.

Τοιοῦτοτρόπως ἡ ἡμετέρα λατρεία ταυτίζεται μετά τῆς χαρμοσύνου λατρείας ἐν οὐρανῷ καί ἐν τῇ πορείᾳ τῆς ἱστορίας. Πράγματι, ὅπως γράφει ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, «κοινή τῶν ἐπουρανίων καί τῶν ἐπιγείων συγκροτεῖται πανήγυρις· μία εὐχαριστία, ἕν ἀγαλλίαμα, μία εὐφρόσυνος χοροστασία» (P.G. 56, 97). Ὁ οὐρανός καί ἡ γῆ προσφέρουν **μίαν** προσευχήν, **μίαν** ἑορτήν, **μίαν** δοξολογίαν. Ἡ Θεία Λειτουργία εἶναι ταυτοχρόνως οὐράνιος Βασιλεία καί κατοικία ἡμῶν, «καινός οὐρανός καί καινή γῆ» (Ἀποκ. 21, 1), ἡ βάσις καί τό κέντρον ὅπου τά πάντα εὐρίσκουν τήν πραγματικήν αὐτῶν ἔννοιαν. Ἡ Λειτουργία μᾶς διδάσκει νά διευρύνωμεν τόν ὀρίζοντα καί τό ὄραμα ἡμῶν, νά ὁμιλῶμεν τήν γλῶσσαν τῆς ἀγάπης καί τῆς κοινωνίας, ὡς ἐπίσης καί ὅτι πρέπει νά συνυπάρχωμεν ἐν ἀγάπῃ μετά τοῦ ἄλλου, παρ' ὅλας τάς διαφοράς ἢ ἀκόμη καί τάς διαιρέσεις ἡμῶν. Εἰς τήν εὐρείαν ἀγκάλην τῆς περιλαμβάνεται ὁλόκληρος ὁ κόσμος, ἡ κοινωνία τῶν Ἁγίων καί ἅπαντα ἡ δημιουργία τοῦ Θεοῦ. Ὅλον τό σύμπαν γίνεται μία «κοσμική λειτουργία», διὰ νά ἐνθυμηθῶμεν τήν διδασκαλίαν Μαξίμου τοῦ Ὁμολογητοῦ. Αὐτοῦ τοῦ εἶδους ἡ Λειτουργία οὐδέποτε γηράσκει ἢ καθίσταται παρωχημένη.

Εἰς τήν πληθώραν τῶν οὐρανίων ἀγαθῶν καί τοῦ φιλανθρώπου ἐλέους τοῦ Θεοῦ μία μόνον δύναται νά εἶναι ἡ ἡμετέρα ἀνταπόκρισις· ἡ εὐχαριστία. Ὅντως, εὐχαριστία καί δοξολογία εἶναι ἡ μόνη πρέπουσα ἀπάντησις τῶν ἀνθρώπων πρός τόν Δημιουργόν αὐτῶν. Διότι Αὐτῷ πρέπει πᾶσα δόξα, τιμή καί προσκύνησις, τῷ Πατρί καί τῷ Υἱῷ καί τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι, νῦν καί ἀεί καί εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν

αίωνων.

Ὅλως ἰδιαίτερα καί ὁλόθερμος εὐχαριστία ἀναβλύζει ἐκ τῶν καρδιῶν ἡμῶν πρὸς τὸν φιλάνθρωπον Θεόν, διότι κατὰ τὴν σήμερον, ἐπὶ τῇ ἐορτίῳ μνήμῃ τοῦ Ἀποστόλου ἱδρυτοῦ καί προστάτου τῆς Ἐκκλησίας ταύτης, τελουμένην Θ. Λειτουργίαν παρίσταται ὁ ἁγιώτατος ἀδελφός ἐπίσκοπος τῆς πρεσβυτέρας Ρώμης Βενέδικτος ὁ Ις΄ μετὰ τῆς τιμίας συνοδείας αὐτοῦ. Χαιρετίζομεν καί αὖθις ἐν εὐγνωμοσύνῃ τὴν παρουσίαν ταύτην ὡς εὐλογίαν τοῦ Θεοῦ, ὡς ἔκφρασιν ἀδελφικῆς ἀγάπης καί τιμῆς πρὸς τὴν ἡμετέραν Ἐκκλησίαν, καί ὡς ἔνδειξιν τῆς κοινῆς ἡμῶν βουλήσεως ὅπως συνεχίσωμεν ἀταλάντευτον τὴν ἐν πνεύματι ἀγάπης καί πιστότητι πρὸς τὴν ἀλήθειαν τοῦ Εὐαγγελίου καί τῆς κοινῆς παραδόσεως τῶν Πατέρων ἡμῶν πορείαν πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς πλήρους κοινωνίας τῶν Ἐκκλησιῶν ἡμῶν, ἥτις ἀποτελεῖ θέλημα καί ἐντολήν Αὐτοῦ. Γένοιτο».

Μετά τὴν Θείαν Λειτουργίαν ἀνεγνώσθη ἐν τῇ Αἰθούσῃ τοῦ Θρόνου ἡ ἀκόλουθος Κοινὴ Διακήρυξις:

«Αὕτη ἡ ἡμέρα ἦν ἐποίησεν ὁ Κύριος, ἀγαλλιασώμεθα καί εὐφρανθῶμεν ἐν αὐτῇ» (Ψαλμ. 117, 24).

Ἡ ἀδελφικὴ συνάντησις, ἣν εἴχομεν ἡμεῖς, ὁ Πάπας Ρώμης Βενέδικτος ΙΣΤ΄ καί ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Βαρθολομαῖος Α΄, εἶναι ἔργον Θεοῦ καί κατὰ τινα τρόπον δῶρον ἐξ Ἐκείνου προερχόμενον. Εὐχαριστοῦμεν τῷ Δοτῇρι παντὸς ἀγαθοῦ, ὅστις ἐπέτρεψεν ἡμῖν καί αὖθις ἵνα ἐκφράσωμεν ἐν προσευχῇ καί ἀντιδόσει τὴν χαρὰν ἡμῶν ὅπως αἰσθανθῶμεν ὡς ἀδελφοί καί ἀνανεώσωμεν τὴν δέσμευσιν ἡμῶν ἐν τῇ προοπτικῇ τῆς πλήρους μετ' ἀλλήλων κοινωνίας. Ἡ δέσμευσις αὕτη προέρχεται ἐκ τῆς θελήσεως τοῦ Κυρίου ἡμῶν καί ἐκ τῆς εὐθύνης ἡμῶν ὡς Ποιμένων ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Χριστοῦ. Ἡ συνάντησις ἡμῶν εἶθε νά εἶναι σημεῖον καί ἐνθάρρυνσις πάντων ἡμῶν ὅπως συμμεριζώμεθα τὰ αὐτὰ αἰσθήματα καί τὰς αὐτὰς διαθέσεις ἀδελφοσύνης, συνεργασίας καί κοινωνίας ἐν ἀγάπῃ καί ἐν ἀληθείᾳ. Τό Ἅγιον Πνεῦμα εἶθε νά ὀδηγήσῃ ἡμᾶς εἰς τὴν προετοιμασίαν τῆς μεγάλης ἡμέρας τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς πλήρους ἐνότητος, ὅταν καί ὅπως θελήσῃ τοῦτο ὁ Θεός. Τότε θά δυνηθῶμεν νά εὐφρανθῶμεν καί νά ἀγαλλιασθῶμεν ἀληθῶς.

1. Ἀνεμνήσθημεν εὐγνωμόνως τῶν συναντήσεων τῶν σεβασμίων

προκατόχων ἡμῶν, τῶν μακαριστῶν ἐν Κυρίῳ, οἵτινες ἔδειξαν τῷ κόσμῳ τό ἐπεῖγον τῆς ἐνότητος καί ἐχάραξαν τήν ἀτραπὸν διὰ νά φθάσωμεν εἰς αὐτήν διὰ τοῦ διαλόγου, τῆς προσευχῆς καί τῆς καθ' ἡμέραν ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς. Ὁ Πάπας Παῦλος ὁ ΣΤ' καί ὁ Πατριάρχης Ἀθηναγόρας ὁ Α', προσκυνηταί εἰς Ἱερουσαλήμ, ἔνθα ὁ Ἰησοῦς Χριστός ἀπέθανε καί ἀνέστη διὰ τήν σωτηρίαν τοῦ κόσμου, συνηντήθησαν ἔκτοτε ἐκ νέου, ἐδῶ ἐν Φαναρίῳ καί ἐν Ρώμῃ. Παρέδωσαν ἡμῖν μίαν Κοινήν Δήλωσιν, ἥτις διατηρεῖ πᾶσαν τήν ἀξίαν αὐτῆς, ὑπογραμμίζουσιν ὅτι ὁ ἀληθὴς διάλογος τῆς ἀγάπης δέον ὅπως ὑποστηρίζῃ καί ἐμπνέῃ πάσας τὰς σχέσεις μεταξύ τῶν προσώπων καί μεταξύ αὐτῶν τούτων τῶν Ἐκκλησιῶν, «δέον ὅπως εἶναι ἐρριζωμένος ἐν τῇ ὁλοκληρωτικῇ πιστότητι πρὸς τὸν μοναδικὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν καί ἐν τῷ ἀμοιβαίῳ σεβασμῷ τῶν ἰδιαιτέρων αὐτῶν Παραδόσεων» (Τόμος Ἀγάπης, 195). Οὐδόλως ἐλησμονήσαμεν ἐπίσης τήν ἀνταλλαγὴν ἐπισκέψεων ὑπὸ τῆς Αὐτοῦ Ἀγιότητος τοῦ Πάπα Ἰωάννου Παύλου Β' καί τῆς Αὐτοῦ Παναγιότητος τοῦ Πατριάρχου Δημητρίου Α'. Ἀκριβῶς δέ, κατὰ τήν ἐπίσκεψιν τοῦ Πάπα Ἰωάννου Παύλου Β', τήν πρώτην οἰκουμενικὴν ἐπίσκεψιν αὐτοῦ, ἀνηγγέλθη ἡ σύστασις τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Θεολογικοῦ Διαλόγου μεταξύ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας καί τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Ἐν αὐτῇ συνῆλθον αἱ Ἐκκλησίαι ἡμῶν ἐπὶ τῷ διακηρυχθέντι σκοπῷ τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς πλήρους κοινωνίας.

Καθ' ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰς σχέσεις μεταξύ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρώμης καί τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως δέν δυνάμεθα νά λησμονήσωμεν τήν ἐπίσημον ἐκκλησιαστικὴν πρᾶξιν, δι' ἧς παρεδόθησαν εἰς τήν λήθην τὰ παλαιὰ ἀναθέματα, τὰ ὁποῖα ἐπηρέασαν ἀνά τοὺς αἰῶνας τὰς σχέσεις τῶν Ἐκκλησιῶν ἡμῶν κατὰ τρόπον ἀρνητικόν. Δέν ἠντλήσαμεν εἰσέτι ἐκ τῆς πράξεως ταύτης πάσας τὰς θετικὰς συνεπείας, αἵτινες δύνανται νά προκύψουν ἐξ αὐτῆς διὰ τήν πορείαν ἡμῶν πρὸς τήν πλήρη ἐνότητα, πρὸς ἣν καλεῖται ἡ Μικτὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ Θεολογικοῦ Διαλόγου ὅπως προσφέρῃ μίαν σημαντικὴν συμβολήν. Προτιρόμεθα τοὺς πιστοὺς ἡμῶν νά ἀναλάβουν ἐνεργὸν ρόλον εἰς τήν διαδικασίαν ταύτην διὰ τῆς προσευχῆς καί διὰ σημαντικῶν ἐνεργειῶν.

2. Κατά τήν ἐν ὁλομελείᾳ συνέλευσιν τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Θεολογικοῦ Διαλόγου, ἥτις συνῆλθε προσφάτως ἐν Βελιγραδίῳ καί ἔτυχε γενναιοδωροῦ φιλοξενίας ὑπό τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Σερβίας, ἐξεφράσαμεν τήν βαθεῖαν χαράν ἡμῶν ἐπὶ τῇ ἐπαναλήψει τοῦ Θεολογικοῦ Διαλόγου. Μετά διακοπὴν ὀλίγων ἐτῶν, ὀφειλομένην εἰς διαφόρους δυσκολίας, ἡ Ἐπιτροπή ἠδυνήθη νά ἐργασθῇ ἐκ νέου ἐν πνεύματι φιλίας καί συνεργασίας. Ἐξετάζουσα τό θέμα «Συνοδικότης καί αὐθεντία ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ» εἰς τοπικὴν, περιφερειακὴν καί οἰκουμενικὴν διάστασιν, ἀνέλαβε μίαν φάσιν μελέτης τῶν ἐκκλησιολογικῶν καί κανονικῶν συνεπειῶν τῆς μυστηριακῆς φύσεως τῆς Ἐκκλησίας. Αὕτη θά ἐπιτρέψῃ ὅπως ἐξετασθοῦν ὠρισμένα ἐκ τῶν βασικῶν ζητημάτων, τὰ ὁποῖα ἀκόμη διαμφισβητοῦνται. Εἴμεθα ἀποφασισμένοι, ὅπως ὑποστηρίζωμεν σταθερῶς, ὥς καί κατὰ τό παρελθόν, τό ἀνατεθέν τῇ Ἐπιτροπῇ ταύτῃ ἔργον καί συνοδεύωμεν τὰ μέλη αὐτῆς διὰ τῶν ἡμετέρων προσευχῶν.
3. Ὡς Ποιμένες, ἐσκέφθημεν ἐν πρώτοις τήν ἀποστολήν τῆς ἀναγγελίας τοῦ Εὐαγγελίου εἰς τόν σύγχρονον κόσμον. Ἡ ἀποστολή αὕτη, «πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη» (Ματθ. 28, 19), εἶναι σήμερον, εἴπερ ποτέ καί ἄλλοτε, ἐπὶκαιρος καί ἀναγκαῖα, καί εἰς αὐτάς εἰσέτι τὰς κατὰ παράδοσιν χριστιανικὰς χώρας. Ἐπὶ πλεόν, δέν δυνάμεθα νά ἀγνοήσωμεν τήν ἔξαρσιν τῆς ἐκκοσμικεύσεως, τῆς σχετικοκρατίας ἧ καί τοῦ μηδενισμοῦ, ἰδίᾳ ἐν τῷ δυτικῷ κόσμῳ. Πάντα ταῦτα ἀπαιτοῦν μίαν ἀνανεωμένην καί ἰσχυράν προβολήν τοῦ Εὐαγγελίου, προσηρμοσμένην εἰς τὰς συγχρόνους πολιτισμικὰς τάσεις. Αἱ ἡμέτεραι παραδόσεις ἀποτελοῦν δι' ἡμᾶς μίαν κληρονομίαν, τήν ὁποίαν δέον ὅπως συμμεριζώμεθα, προβάλλωμεν καί καθιστῶμεν ἐπὶκαιρον συνεχῶς. Διὰ τοῦτο ὀφείλομεν νά ἐνισχύσωμεν τήν συνεργασίαν καί τήν κοινὴν μαρτυρίαν ἡμῶν πρὸς πάντα τὰ ἔθνη.
4. Ἡξιολογήσαμεν θετικῶς τήν πορείαν πρὸς τήν διαμόρφωσιν τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἑνώσεως. Οἱ πρωταγωνισταί τῆς μεγάλης ταύτης πρωτοβουλίας ἀσφαλῶς θά λάβουν ὑπ' ὄψιν ὅλα ὅσα ἄπτονται τοῦ ἀνθρωπίνου προσώπου καί τῶν ἀναπαλλοτριωτῶν δικαίων αὐτοῦ, ἰδίᾳ τήν θρησκευτικὴν ἐλευθερίαν, ἡ ὁποία εἶναι ἀπόδειξις καί ἐγγύησις τοῦ σεβασμοῦ πάσης ἄλλης ἐλευθερίας. Ἐν πάσῃ πρωτοβουλίᾳ ἐνώσεως δέον ὅπως προστατεύονται αἱ μει-

ονότητες μετά τῶν πολιτισμικῶν παραδόσεων καί τῶν θρησκευτικῶν ἰδιαιοτήτων αὐτῶν. Ἐν Εὐρώπῃ παραμένοντες ἀνοικτοί πρὸς τὰς ἄλλας Θρησκείας καί πρὸς τὴν συμβολὴν αὐτῶν εἰς τὸν πολιτισμόν, ὀφείλουν νά ἐνώσουν τὰς προσπάθειάς τῶν διὰ τὴν διαφύλαξιν τῶν χριστιανικῶν ριζῶν, παραδόσεων καί ἀξιῶν, ὥστε νά διασφαλίσωμεν τὸν σεβασμόν τῆς ἱστορίας καί νά συμβάλωμεν ἐπίσης εἰς τὸν πολιτισμόν τῆς μελλοντικῆς Εὐρώπης καί εἰς τὴν ποιότητα τῶν ἀνθρωπίνων σχέσεων εἰς πάντα τὰ ἐπίπεδα. Ἐν τῷ πλαισίῳ τούτῳ, πῶς θὰ ἠδυνάμεθα νά μὴ ἀναφερθῶμεν εἰς τοὺς πολὺ ἀρχαίους μάρτυρας καί εἰς τὴν λαμπρὰν χριστιανικὴν κληρονομίαν τοῦ τόπου, ἔνθα συναντῶμεθα, ἀρχόμενοι ἐκ τῶν λόγων τοῦ βιβλίου τῶν Πράξεων τῶν Ἀποστόλων διὰ τὸ πρόσωπον τοῦ Ἁγίου Παύλου, τοῦ Ἀποστόλου τῶν Ἑθνῶν; Εἰς τὸν τόπον τοῦτον συνηντήθησαν τὸ μήνυμα τοῦ Εὐαγγελίου καί ἡ ἀρχαία πολιτισμικὴ παράδοσις. Ὁ δεσμός αὐτός, ὁ ὁποῖος τοσοῦτον συνέβαλεν εἰς τὴν κοινὴν ἡμῶν χριστιανικὴν κληρονομίαν, παραμένει ἐπὶκαιρος καί θὰ ἀποδώσῃ ἐν τῷ μέλλοντι καί ἄλλους καρπούς διὰ τὴν προβολὴν τοῦ Εὐαγγελίου καί διὰ τὴν ἐνότητα ἡμῶν.

5. Τὰ βλέμματα ἡμῶν στρέφονται εἰς τοὺς τόπους τοῦ σημερινοῦ κόσμου, ἔνθα διαβιοῦν οἱ χριστιανοί, καί εἰς τὰς ὑπ' αὐτῶν ἀντιμετωπιζομένας δυσκολίας, ἰδίᾳ τὴν πεῖναν, τοὺς πολέμους καί τὴν τρομοκρατίαν, ἀλλ' ἐπίσης καί τὰς διαφόρους μορφὰς ἐκμεταλλεύσεως τῶν πτωχῶν, τῶν μεταναστῶν, τῶν γυναικῶν καί τῶν παιδίων. Ρωμαιοκαθολικοί καί Ὁρθόδοξοι καλοῦνται νά ἀναλάβουν ἀπὸ κοινοῦ δρᾶσιν ὑπὲρ τοῦ σεβασμοῦ τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων, παντός ἀνθρώπου πλασθέντος κατ' εἰκόνα καί καθ' ὁμοίωσιν Θεοῦ, ὥς καί ὑπὲρ τῆς οἰκονομικῆς, κοινωνικῆς καί πολιτισμικῆς ἀναπτύξεως. Αἱ θεολογικαί καί ἠθικαί παραδόσεις ἡμῶν δύνανται νά προσφέρουν μίαν σταθερὰν βάσιν κοινῆς διδασκαλίας καί δράσεως. Θέλομεν πρό παντός ἄλλου νά διακηρύξωμεν ὅτι ὁ φόνος ἀθώων ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ εἶναι προσβολὴ πρὸς Αὐτόν καί πρὸς τὴν ἀνθρωπίνην ἀξιοπρέπειαν. Ὁφείλομεν νά δεσμευθῶμεν ὅλοι διὰ μίαν ἀνανεωμένην διακονίαν τοῦ ἀνθρώπου καί διὰ τὴν προστασίαν τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς, πάσης ἀνθρωπίνης ζωῆς.

Ἔχομεν βαθέως εἰς τὴν καρδίαν ἡμῶν τὴν εἰρήνην ἐν τῇ Μέσῃ

Ἐναντιοῦν, ἔνθα ὁ Κύριος ἡμῶν ἔζησεν, ἔπαθεν, ἀπέθανε καὶ ἀνέστη, καὶ ἔνθα ἀπὸ πολλῶν αἰῶνων ζοῦν πολλοὶ χριστιανοὶ ἀδελφοί. Ἐπιθυμοῦμεν διακαῶς τὴν ἀποκατάστασιν τῆς εἰρήνης ἐν τῇ γῇ ταύτῃ, τὴν ἐνίσχυσιν τῆς ἀγαστῆς συνυπάρξεως μεταξύ τῶν διαφόρων πληθυσμῶν αὐτῆς, μεταξύ τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ μεταξύ τῶν διαφόρων θρησκειῶν, αἱ ὁποῖαι εὐρίσκονται ἐκεῖ. Διό καὶ ἐνθαρρύνομεν τὴν ἀνάπτυξιν στενότερων σχέσεων μεταξύ τῶν χριστιανῶν καὶ ἑνὸς αὐθεντικοῦ καὶ συνεποῦς διαθρησκειακοῦ διαλόγου, ἐπὶ τῇ προοπτικῇ ἑνὸς ἀγῶνος κατὰ πάσης μορφῆς βίας καὶ διακρίσεων.

6. Σήμερον, ἐνώπιον τῶν μεγάλων κινδύνων διὰ τὸ φυσικὸν περιβάλλον, θέλομεν νὰ ἐκφράσωμεν τὴν ἀγωνίαν ἡμῶν διὰ τὰς ἀρνητικὰς συνεπειὰς διὰ τὴν ἀνθρωπότητα καὶ τὴν ὅλην δημιουργίαν μιᾶς ἄνευ ὁρίων οἰκονομικῆς καὶ τεχνολογικῆς προόδου. Ὡς θρησκευτικοὶ ἡγέται, θεωροῦμεν χρέος ἡμῶν νὰ ἐνθαρρύνωμεν καὶ νὰ ὑποστηρίξωμεν πάσας τὰς προσπάθειας, αἱ ὁποῖαι ἀνελήφθησαν διὰ τὴν προστασίαν τῆς δημιουργίας τοῦ Θεοῦ καὶ διὰ τὴν παράδοσιν εἰς τὰς μελλοντικὰς γενεὰς ἑνὸς κόσμου, ἐντὸς τοῦ ὁποίου θὰ δύνανται νὰ ζήσουν.
7. Τέλος, ἡ σκέψις ἡμῶν στρέφεται πρὸς ὑμᾶς πάντας, τοὺς πιστοὺς τῶν δύο ἡμῶν Ἐκκλησιῶν παρόντας εἰς σύμπαντα τὸν κόσμον, ἐπισκόπους, πρεσβυτέρους, διακόνους, μοναχοὺς καὶ μοναχὰς, λαϊκοὺς ἄνδρας καὶ γυναῖκας, τεταγμένους εἰς τινὰ ἐκκλησιαστικὴν διακονίαν, καὶ πρὸς πάντας τοὺς βεβαπτισμένους. Χαιρετίζομεν ἐν Χριστῷ τοὺς ἄλλους Χριστιανούς, διαβεβαιούμενοι αὐτοὺς διὰ τὴν προσευχὴν καὶ διὰ τὴν ἐτοιμότητα ἡμῶν πρὸς διάλογον καὶ συνεργασίαν. Χαιρετίζομεν ὑμᾶς πάντας διὰ τῶν λόγων τοῦ Ἀποστόλου τῶν Ἐθνῶν: «Χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ» (Β΄ Κορ. 1, 2).

Φανάριον, 30 Νοεμβρίου 2006.

ΒΕΝΕΔΙΚΤΟΣ ΙΣΤ΄

ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΣ